

השפה שלנו

פרופ' אהרן דולגופולסקי, בלשן, 1930-2012

אורי דרומי 17.08.2012 12:00

בבית שבו נולד אהרן דולגופולסקי במוסקווה דיברו רוסית ויידיש, והאב היה מצוי בעברית. אהרן הקטן, בעל אוזן רגישה לשפות, קלט את הצלילים הזרים ורכש לעצמו שפה אחר שפה. כך שמע דיבורים בטטארית של השכנים בבניין, ארמנית מעוברי אורח, ובעזרת הספרייה הגדולה של הוריו רכש שליטה באנגלית, צרפתית ולטינית.

עמיתו באוניברסיטת חיפה פרופ' משה אזר מספר, שכבר בילדותו הבחין, למשל, בדמיון שבין המשפט הטטארי "אני אוהב אותך", min sin yoratam, ל-mina sina בפניית, ול-me sen בגיאורגית (גרוזינית). כשהמשפחה עברה לאורל במלחמת העולם השנייה, והקור הכבד מנע ממנו ללכת לבית הספר, ניצל את הזמן להתעמק בהבנת הדקדוק. הוא התמחה ב"מכון האוניברסיטאי לשפות זרות" במוסקווה, וב"מכון לשפה הרוסית" חבר לבלשן צעיר ששמו איליץ' סוויטיץ', כשכל אחד מהשניים מפתח את עבודתו החלוצית: דולגופולסקי בשחזור הפרוטו-כושיתית, וסוויטיץ' בשחזור הפרוטו-צ'אדית.

ב-1976 עלה לישראל, התקבל כפרופסור בחוג ללשון עברית באוניברסיטת חיפה והעמיק את מחקריו בשפה הנוסטרטית ("מ'נוסטרטה", שלנו, השפה שלנו), המבוססת על תזה, ולפיה רוב השפות בעולם התפתחו משפה אחת משותפת. עדן אוריון, איש המחשבים באוניברסיטה, שעזר לו במשימה המסובכת של העברת ממצאיו למדיום הדיגיטלי, אומר, כי "זו הסיבה שאני אוהב לעבוד באוניברסיטה: ההזדמנות לפגוש אנשים מרתקים". פרופ' מיכל אפרת, ראש החוג לשעבר, אומרת, כי "יש בודדים כמוהו בדור, המסוגלים לרדת לעומקם של דברים". ד"ר עירית מאיר, ראש החוג כיום, שהמליצה עליו לפרס א.מ.ת. היוקרתית, קבעה, כי הוא "המומחה המוביל בעולם בתחום ההשוואה ארוכת הטווח של שפות".

אף על פי שלא זכה בפרס ישראל או בפרס א.מ.ת., פוסק פרופ' אזר, "כשאומרים בעולם נוסטרטיקה, אומרים דולגופולסקי". אכן, מכון מקדונלד למחקר ארכיאולוגי בקיימברידג' קיים כנס מיוחד על הנוסטרטיקה, שבו היה דולגופולסקי המרצה הראשי. בעקבות הכנס המכון הוציא לאור את המילון הנוסטרטי, והמו"ל, הלורד והפרופסור רנפרו מקאלמסטהורן, כתב על דולגופולסקי, כי "בקיאותו היתה לאגדה". ד"ר ו. שבורושקין, בלשן מאוניברסיטת מישיגן, כינה אותו "גאון בתחום הבלשנות ההשוואתית".

ספרייתו העצומה תעבור לאוניברסיטה ההומנית במוסקווה, שם יוקם מכון על שמו. הניח אחריו את ילדיו חיים ואילנה מאשתו הראשונה לינה ז"ל, את אשתו השנייה ולה ובנם איליה, ואת אשתו השלישית, המלחינה ציפי פליישר, ובנם יעקב. על קברו קראה פליישר את שירו של ביאליק "אחרי מותי", שהלחינה בעבור חוה אלברשטיין: היה איש - וראו: איננו עוד; קודם זמנו מת האיש הזה, ושירת חייו באמצע נפסקה".